

Prof. Dr. Kayıhan PALA
Bursa Milletvekili
Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Üyesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 96 ve 99'uncu maddelerine uygun olarak, Türkiye Cumhuriyeti Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat KURUM tarafından yazılı olarak yanıtlanması için gereğinin yapılmasını arz ederim. 24.02.2025

Kayıhan PALA
Bursa Milletvekili

Türkiye, 2017 yılından itibaren “sıfır atık” iddiasıyla kamuoyuna yansıtılan bir politika benimsemiş, uluslararası platformlarda da “çevresel duyarlılık” söylemleriyle desteklenen beyanlarda bulunmuştur. Fakat basında ve uluslararası kaynaklarda yer alan bilgilere göre, özellikle Avrupa'dan gelen plastik atıkların ülkemize ithalatı son yıllarda çok büyük boyutlara ulaşmış; Türkiye, Avrupa'dan en fazla çöp ithal eden ülke konumuna gelmiştir. Bu iddialar, uluslararası basında yayımlanan haber ve raporların yanı sıra çeşitli STK'ların yayımladığı verilerle de doğrulanmaktadır.

Birleşik Krallık başta olmak üzere çeşitli AB ülkelerinden “geri dönüşüme gönderileceği” iddiasıyla Türkiye'ye sevk edilen plastik atıkların bir bölümünün, gerçekte geri dönüştürülemez kalitedeki atıklar olduğu, fiilen çevreye, tarım arazilerine, denizlere veya kaçak depolama alanlarına yığıldığı belirtilmektedir. Örneğin, Türkiye'nin güney illerinde çiftçiler, Avrupa'dan gelen çöpün düzensiz şekilde dökülerek yakılması yüzünden arazilerinin ve ürünlerinin zarar gördüğünü aktarmaktadır.

Mevcut durum, ülkemizin “Sıfır Atık” adı altında uluslararası platformlarda övülen projesiyle zıt düşmekte, Türkiye'yi “dünyanın plastik atık çöplüğü” hâline getirdiği iddiasını güçlendirmektedir. Ülkemizin hava, toprak ve su varlıklarını tehlikeye sokan bu tablo hem iklim krizi mücadelesiyle hem de sürdürülebilir bir ekonomi anlayışıyla çelişmektedir.

Bu noktada, Türkiye'nin hem atık yönetimi hem de ithal atık politikaları konusunda hangi somut adımları attığı, “Sıfır Atık Projesi” altında topluma yansıtılan söylemlerle uygulamaların niçin çeliştiği gibi soruların yanıtı büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda;

1. Bir yandan “Sıfır Atık” gibi bir proje başlatılırken, diğer yandan yurt dışından atık ithalatına izin verilmesi büyük bir çelişki değil midir?

24899

Prof. Dr. Kayıhan PALA
Bursa Milletvekili
Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Üyesi

2. Veri sitesi Statista'nın Birleşmiş Milletler Comtrade Veritabanı'ndan derlediği bilgilere göre, Türkiye 2019 yılında dünyanın en çok plastik atık ithal eden ülkesi oldu. 2017'de "Sıfır Atık Projesi" başlamasından bu yana, Türkiye'nin (yıllara göre) plastik atık ithalatı kaç milyon ton olarak gerçekleşmiştir?
3. Türkiye 2017-2024 yılları arasında, yıllara göre, hangi ülkelere ne kadar atık ithalatı yapmıştır?
4. Atık ithalatında yasal mevzuata göre atık plastiklerin "geri dönüştürülebilir" kategoride olması gerekmektedir. Yurt dışından getirilen atıkların geri dönüştürülebilir nitelikte olup olmadığını kim, hangi standartlara göre belirlemektedir?
5. Uygulamada, Türkiye'ye gelen plastik atıkların ne kadarı gerçekten geri dönüştürülmektedir?
6. İthal edilen atıkların yerinde denetimi için Bakanlığınızın uyguladığı bir kontrol sistemi var mıdır?
7. Geri dönüşüm sonrasında ortaya çıkan "ikincil atık" miktarını ve bunların akıbetini takip etmek için hangi mekanizmalar devrededir?
8. Türkiye'ye gelen atıkların bir bölümünün "kullanılamayacak kadar kirli" olduğu, fiilen geri dönüştürülemediği ve çiftçilerin tarlalarına kaçak olarak atılıp yakıldığı iddia edilmektedir. Bu iddiaları Bakanlığınız incelemiş midir? Özellikle Adana, Mersin, Gaziantep, Bursa gibi illere ilişkin denetim raporlarının sonuçları nelerdir?
9. Plastik atıkların yakılması, başta dioksin ve furan olmak üzere zehirli gazların salınmasına yol açmaktadır. Bunun yanı sıra ithal çöpün doğaya veya tarım arazilerine dökülmesi nedeniyle çevresel tahribat da yaşanmaktadır. Bakanlığınızın, bu kirliliğin etkisini ölçmeye yönelik yürüttüğü herhangi bir etki değerlendirmesi raporu var mıdır?
10. Birleşik Krallık başta olmak üzere birçok Avrupa ülkesi plastik atıklarını Türkiye'ye göndermektedir. Avrupa'nın çöpünü kabul etmek için özel teşvik edici koşullar (örneğin belirli maddi karşılıklar, hibe veya vergi indirimleri) söz konusu mudur? Ülkemizin Basel Sözleşmesi gibi uluslararası antlaşmalar çerçevesinde atık ticaretini durdurma veya sınırlama yönünde adımlar atması Bakanlığınızın gündeminde midir?
11. "Sıfır Atık Projesi"nin 2023 yılında tüm Türkiye'de uygulamaya geçilmesi hedefi kapsamında, yurtiçinde ne kadar atık kaynağında ayrıştırılmakta, geri dönüştürülmekte veya bertaraf edilmektedir?
12. Türkiye'nin "Ceyhan Mega Petrokimya Endüstri Bölgesi" gibi projelerle daha fazla plastik üreteceği, bunun atık sorununu büyüteceği ifade edilmektedir. Bakanlığınız, bu genişletilmiş plastik üretim kapasitesinin atık yönetimine ek yük getireceğini öngörerek herhangi bir çevresel strateji oluşturmuş mudur?
13. Çöp ithalatının orta ve uzun erimde toprak, su ve hava kirliliği kaynaklı hastalıklar, tarımsal ürünlerde kalite düşüşü, turizm ve halk sağlığı açısından yarattığı maliyetler Bakanlığınız tarafından değerlendirilmiş midir? Bu konuda bakanlığınızın, "atık ithalatının ekoloji ve halk sağlığı üzerine etkileri" konulu bir raporu veya etki analizi var mıdır?